

Flora en fauna onderzoek Barneveld-Noord

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Barneveld
De heer E. Komdeur
Postbus 63
3770 AB Barneveld
T 0342-495911
F 0342-495376
E e.komdeur@barneveld.nl
I www.barneveld.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Zuid
Meester Loeffenplein 2
5476 KX VORSTENBOSCH
T (0413) 38 70 00
F (0413) 38 70 01
E zuid@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 4595

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
Rosalie Heins	Jan van Mierlo	19-10-2010



INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. NATUURWETGEVING EN BELEID.....	3
2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna.....	3
2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	3
3. METHODE.....	4
3.1 Terreinbezoek.....	4
3.2 Bureauonderzoek.....	5
3.3 Onderzoeksafbakening	5
4. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	6
4.1 Huidige situatie	6
4.2 Voorgestane ontwikkeling.....	6
5. BESCHERMDE SOORTEN	8
5.1 Planten	8
5.2 Grondgebonden zoogdieren	8
5.3 Vleermuizen.....	9
5.4 Vogels.....	10
5.5 Amfibieën en reptielen.....	11
5.6 Vissen.....	12
5.7 Beschermde soorten ongewervelden.....	12
6. CONCLUSIE EN ADVIES.....	13
6.1 Geen ontheffing aan de orde, mits.....	13
6.2 Aanbevelingen	13
6.3 Afbakening.....	14

LITERATUURLIJST

BIJLAGE I: FLORA- EN FAUNAWET

BIJLAGE II: SCHETSONTWERP ESVELDERBEEK

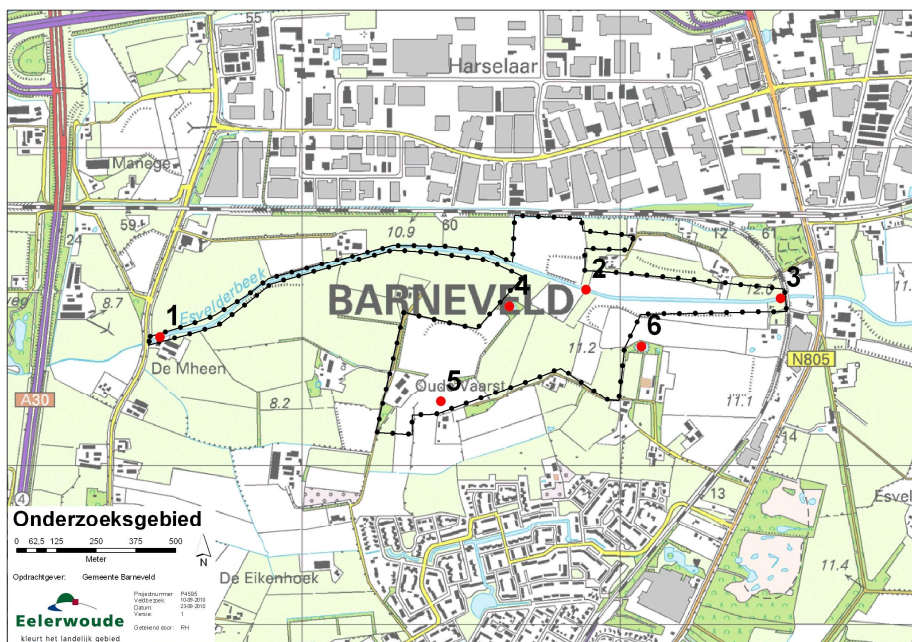
1. INLEIDING

Voor het gebied Barneveld-Noord zijn een aantal ontwikkelingen gepland. Zo wordt er een nieuw landgoed “Bloemendaal” ontwikkeld, een waterberging aangelegd, de Esvelderbeek wordt hermeanderd en er wordt een houtwal langs de spoorlijn ontwikkeld.

Met dit onderzoek wordt een beeld verkregen van de mogelijke consequenties vanuit de geldende natuurwetgeving en –beleid.

In verband hiermee is een verkennend onderzoek ('quick-scan') uitgevoerd in het kader van de natuurwetgeving. Met dit onderzoek wordt de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied onderzocht. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het terrein en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde dier- en plantensoorten.



Figuur 1 Ligging plangebied. Rode punten geven de poelen en/of monsterpunten van het amfibieën- en vissenonderzoek in het plangebied.

2. NATUURWETGEVING EN BELEID

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele

kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn in bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en Faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse of in de nabijheid van het plangebied. Verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

3. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.1 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is door de heer J.J. de Graaf, ecologisch adviseurs bij Eelerwoude uitgevoerd op 10 september 2010 bij 16°C, zware bewolking en windkracht 2. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de het aanwezige biotoop. Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

Bij het veldbezoek is de beek en een poel nagezocht met een schepnet. Voor vissen heeft dit een goed beeld gegeven van het gebied. Voor amfibieën was het seizoen al te ver gevorderd om een volledig beeld te krijgen. Één van de poelen in het gebied was niet toegankelijk en kon derhalve niet worden nagezocht.

Tabel 1 overzicht van de verschillende poelen en/of monsterpunten in en rond het plangebied. De tabel geeft weer wanneer en door wie de punten zijn onderzocht. In Figuur 1 worden de locaties van de punten weergegeven.

Meetpunt	Onderzocht	Soortgroep	Jaar
1	Eelerwoude	Vissen, Amfibieën	2010
2	Eelerwoude	Vissen, Amfibieën	2010
3	Eelerwoude	Vissen, Amfibieën	2010
4	Eelerwoude	Vissen, Amfibieën	2010
5	Niet		0
6	Ecochore	Amfibieën	2008



Figuur 2 Beek bij meetpunt 1



Figuur 3 Beek bij meetpunt 2



Figuur 4 Beek bij meetpunt 3

3.2 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;
- Notitie vleermuis- en amfibieënonderzoek Barneveld, Echore natuurtechniek, 2008
- informatie uilenwerkgroep.

Zie ook de literatuurlijst

Uit de landelijke verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Ze geven wel een goed beeld van de soorten die mogelijk voor kunnen komen in het gebied.

De website www.waarneming.nl is daarnaast ook geraadpleegd. Een groot aantal waarnemers kunnen op deze website natuurwaarnemingen kwijt. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlasen, tot op de exacte locatie te herleiden.

Bij de heer Paul Derksen is informatie opgevraagd over de aanwezigheid van uilen in het gebied. De heer Derksen inventariseert vanuit IVN-Lunteren- Barneveld de gemeente Barneveld regelmatig op uilennesten.

3.3 Onderzoeksafbakening

Dit onderzoek betreft een verkennend onderzoek of Quick-scan. Dit betekent dat geen soortgerichte inventarisatie is uitgevoerd. Het veldbezoek was verkennend van aard, waarbij aan de hand van aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald. Voor het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is meer gedetailleerde soortinformatie noodzakelijk.

4. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

4.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een licht glooiend beekdal gebied met houtsingels. Het gebied wordt redelijk intensief agrarisch gebruikt met maïs en graszodenkweker. Langs de beek wordt een oeverstrook van ongeveer twee á drie meter extensief beheerd. Op verschillende plaatsen in de beek komen stroomversnellingen voor, door hoogte verschillen, vernauwingen en al dan niet kunstmatige drempels. Verder wordt het gebied afgewisseld met ruigteveldjes en hier en daar kruidenrijke stroken. Op navolgende pagina wordt een foto-impressie van het gebied gegeven.

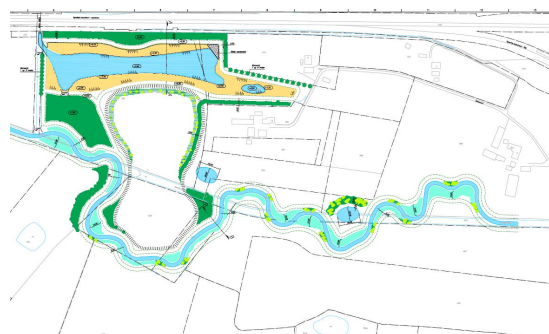
4.2 Voorgestane ontwikkeling

De gemeente Barneveld wil in dit gebied de waterberging voor het bedrijventerrein Harseelaar realiseren. Vanuit de waterberging is een doorgang gecreëerd naar de zone waar het moerasbos ontwikkeld wordt. Deze overgang functioneert als een overstort bij deze extreem natte omstandigheden. Via het moerasbos wordt het water vertraagd afgegeven en komt via de natte zones langs de beek in de beek terecht. De langstromende Esvelderbeek wordt tevens opnieuw ingericht. De beek is meanderend weergegeven met een vast profiel. Daarnaast zijn in de binnen bochten ruimtes gecreëerd met als functie waterberging. Hier kan zich een vochtige vegetatie ontwikkelen met oeverkruiden. De beek heeft een vast profiel maar mag binnen de bedding wel op kleine schaal eroderend optreden. In de buitenbochten krijgt de beek meer ruimte waardoor een steilere bocht ontstaat. Hier kunnen steilwandjes ontstaan waarbij ijsvogels kansen krijgen om hun nestholtes te maken. Om het gehele beektraject is een verlaagde zone gecreëerd waar waterberging mogelijk is. Enkele poelen worden aangelegd voor amfibieën. Figuur 5 Figuur 6 geeft een weergave van de toekomstige inrichting van de waterberging en de beek

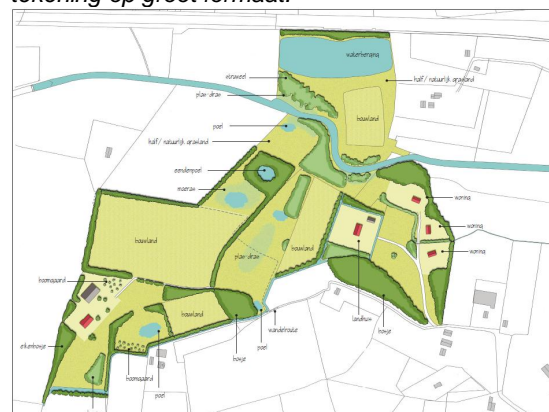
Daarnaast wordt er in het gebied een nieuw landgoed in het gebied gerealiseerd. Het land-

goed bestaat uit het verstrekken van de landschappelijke elementen met bosjes, struweel en boomgaarden. Enkele graslanden worden natuurlijk en half natuurlijk ingericht met ruigte randen en dergelijke. Er wordt een plasdras gebied aangelegd en een aantal nieuwe poelen. Daarnaast worden aan de oostzijde enkele woningen aangelegd.

De bestaande beplanting en bosjes blijven behouden. Naar verwachting blijven nagenoeg alle bomen behouden. Plaatselijk zal, naar aanleiding van de nieuwe inrichting, mogelijk beplanting moeten worden verwijderd. In deze fase van het planproces zijn deze locaties nog niet bekend. Figuur 6 geeft een weergave van de toekomstige inrichting van het landgoed.



Figuur 5 schetsontwerp voor waterberging en nieuwe loop Esvelderbeek. Zie bijlage voor een tekening op groot formaat.



Figuur 6 Schetsontwerp voor de inrichting van het landgoed.



Figuur 7a-5h Impressie plangebied

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Op basis van regionale en landelijke verspreidingsinformatie komen de volgende beschermde flora in de regio voor: brede wespenorchis, koningsvaren, kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, ronde zonnedauw, wilde gagel. De eerste twee soorten vallen onder het lichte beschermingsregime (tabel 1-soorten), de rest van de genoemde soorten vallen onder het middelhoge beschermingsregime (tabel 2-soorten).

Van deze soorten wordt alleen de brede wespenorchis in het plangebied verwacht. Strikt beschermde plantensoorten (Tabel 2 en 3) worden vanwege het ontbreken van geschikte biotopen (voedselrijke milieus) niet verwacht.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde planten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit zal beperkt zijn tot de locaties waar gewerkt wordt. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en Faunawet is daarom niet noodzakelijk.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van het aanwezig habitat en de verspreiding van de soorten worden de volgende soorten in het plangebied verwacht: ree, huisspitsmuis, egel, eekhoorn, haas, konijn, mol, vos, boomarter, bunzing, das, wezel en ree. Voor een deel van de soorten geldt dat ze slechts sporadisch in het plangebied verwacht worden.

Van deze soorten zijn de das, eekhoorn en boomarter strikter beschermd. Sporen van deze soorten zijn niet in het plangebied aangetroffen. Het plangebied wordt niet als geschikt permanent leefgebied gezien voor deze soorten. Mogelijk dat de dieren het gebied wel gebruiken als verbinding tussen de omliggende natuurgebieden. De dieren kunnen daardoor sporadisch tijdelijk gebruik maken van het gebied.

De overige genoemde soorten vallen onder het lichte beschermingsregime (tabel 1-soorten).

Effecten en ontheffing

De ontwikkeling rond de beek en van het landgoed zorgt voor een versterking en verbetering van het gebied als leefgebied voor al de genoemde zoogdieren. De aanwezige natuurlijke elementen worden versterkt met de ontwikkeling. Nagenoeg alle bestaande elementen (bomen, poelen, enz.) blijven allemaal behouden. Daardoor blijft ook tijdens de uitvoering het gebied geschikt voor de dieren. Derhalve is geen sprake van tijdelijke effecten.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit zal beperkt zijn tot de locaties waar gewerkt wordt. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en Faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Voor de strikter beschermde soorten vervult het plangebied (mogelijk) alleen een rol als verbinding. Deze verbindingfunctie wordt door de ontwikkeling van natuur bij het landgoed en de beek versterkt. Tijdelijke effecten tijdens de uitvoering zijn niet aan de orde omdat het plangebied slechts een zeer beperkte functie heeft voor de dieren.

5.3 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Het totale plangebied is zeer geschikt voor vleermuizen. Het kleinschalige landschap met ruigte randjes, poelen en houtsingels vormt ideaal foerageergebied. De bebouwing in en om het plangebied vormen geschikte locaties voor verblijfplaatsen.

In 2008 is door Ecochore een onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen in een deel van het plangebied. Het gebied is daarbij vijf keer bezocht. Bij het onderzoek zijn vier soorten vleermuizen aangetroffen in het gebied; gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en baardvleermuis spec.

Daarbij zijn enkele verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes aangetroffen. Daarnaast is in het gebied veelvuldig gefoerageerd. Dit bevestigt het beeld dat bij het veldbezoek is opgedaan.

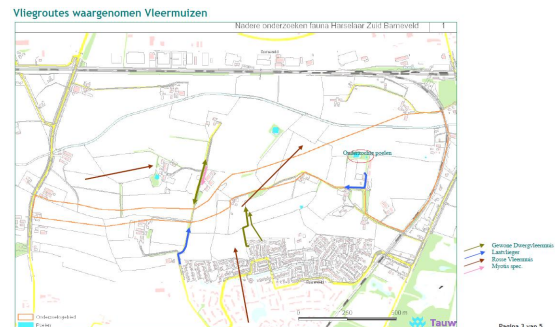
De gewone dwergvleermuis heeft een grote kolonie dieren aan de noordrand van de bebouwde kom (circa 50 dieren). En een kleinere kolonie in een woning vlak buiten het huidige plangebied (circa 10 dieren). Deze maakt mogelijk onderdeel uit van de grotere kolonie.

Gezien het vrij grote aantal foeragerende dieren in het gebied en de locaties van enkele verblijven in en rondom het gebied, kan worden gesteld dat het gebied een onderdeel vormt van een essentieel foerageergebied. Ook langs de Esvelderbeek wordt door enkele gewone dwergvleermuizen gefoerageerd.

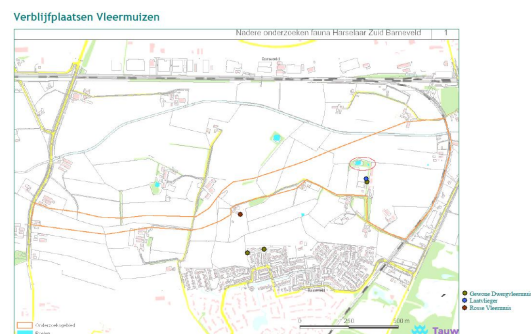
Van de laatvlieger zijn op diverse plekken enkele dieren aangetroffen. Langs de Bloemendaallaan bevindt zich een vliegroute vanuit een verblijfplaats die zich vermoedelijk binnen de bebouwde kom zal bevinden. Laatvliegers betrekken over het algemeen gebouwen aan de grens met het buitengebied. De dieren foerageren langs de laan en de omringende houtsingels om te foerageren.

Langs de rand van het plangebied is een verblijfplaats aangetroffen van ca. 8 dieren. Na het uitvliegen trekken de dieren in noordoostelijke richting. Dit fenomeen is tweemaal vanaf een postplek zuidelijk van het gebied waargenomen. De exacte locatie van de verblijfplaats is

niet nader onderzocht, maar bevindt zich in een van de forse beuken op het erf van de aanwezige boerderij.



Figuur 8 Vliegroutes van vleermuizen (Ecochore, 2008)



Figuur 9 Verblijfplaatsen van vleermuizen (Ecochore, 2008)

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en Faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (balsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijk foerageergebied en migratieroutes) is een ontheffing Flora- en Faunawet noodzakelijk.

Bij de ontwikkeling worden mogelijk enkele bomen verwijderd ter plaatse van de toekomstige woningen. Dit deel van het plangebied viel onder het onderzoeksgebied in 2008. Daarbij zijn binnen dat deel van het plangebied geen verblijfplaatsen aangetroffen. Het geniet desalniettemin de voorkeur om voorafgaand aan eventuele kapwerkzaamheden de bomen te controleren op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Worden daarbij wel vleermuizen aangetroffen dan is mogelijk een ontheffing Flora- en faunawet noodzake-

lijk. De verblijfplaatsen in de omgeving worden door de ontwikkeling niet aangetast.

De ontwikkeling rond de beek en van het landgoed zorgt voor een versterking en verbetering van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen. De aanwezige natuurlijke elementen worden versterkt met de ontwikkeling. Nagenoeg alle bestaande elementen (bomen, poelen, enz.) blijven allemaal behouden. Daardoor blijft ook tijdens de uitvoering het gebied geschikt voor vleermuizen als foerageergebied. Derhalve is geen sprake van tijdelijke effecten.

Om het terrein geschikt te houden en te maken voor vleermuizen is het wel belangrijk om verstoring door het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te voorkomen. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Indien wordt voorkomen dat de natuur rond de woningen verlicht wordt, zijn geen effecten te verwachten. Dit kan door de eventuele verlichting rond de woningen aan te passen op de omliggende natuurwaarden. Dit kan door:

- goed plaatsen van verlichting (zie Figuur 10)
- gebruik van aangepaste armaturen, waardoor onnodige uitstraling wordt voorkomen;
- gebruik van bewegingssensoren, waardoor verlichting slechts beperkt aan gaat.
- goed plaatsen van afschermende beplanting.

Indien bovenstaande werkwijze wordt aangehouden is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

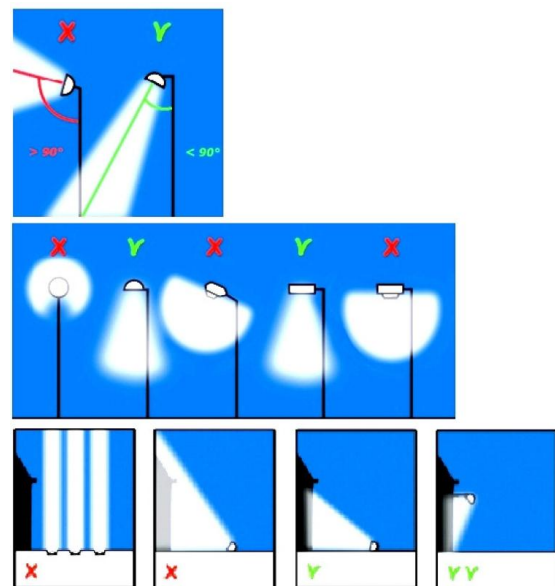
5.4 Vogels

Voorkomen en functie

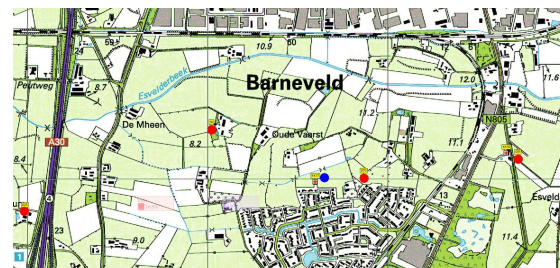
Vogelsoorten die tijdens het bezoek zijn waargenomen in willekeurige volgorde: huismus, koolmees, boerenwaluw, pimpelmees, zwarte kraai, nijlgans, houdduif, knobbelzwaan, putter, buizerd, boomkruiper, merel, ringmus, roodborst, gaai, zanglijster, vink, grote bonte specht, wilde eend, kauw, winterkoning en torenvalk. Al deze soorten kunnen een nestlocatie in het plangebied hebben. Het gebied vormt in ieder geval wel onderdeel van het foerageer- en leefgebied van al deze soorten.

Bij dhr. P. Derksen is informatie opgevraagd over het voorkomen van uilen in het plangebied. Dhr. Derksen inventariseert het gebied jaarlijks op uilen. In Figuur 11 is de informatie weergegeven. De rode stippen zijn steenuil-territoria, vastgesteld in de baltsperiode d.m.v. de territoriumroep. De blauwe stip is een kerkuil territorium waar al diverse jaren jonge kerkuilen zijn grootgebracht. De steenuil-territoria zijn deels dit jaar en deels vorig jaar vastgesteld. Binnen het plangebied zijn dus geen nestlocaties aanwezig. Het gebied vormt wel onderdeel van het foerageer- en leefgebied van de uilen.

In het bosje bij de kruising van de N805 en het spoor zit daarnaast een roekenskolonie (www.waarneming.nl).



Figuur 10 Voorbeelden van verschillende type armaturen en plaatsingen om lichthinder te voorkomen



Figuur 11 Steenuil- (rood) en kerkuil-territoria (blauw) rond het plangebied.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn stikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Er zijn een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. De buizerd, huis- mus en roek zijn soorten waarvan de nestlocaties ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. De ontwikkeling rond de beek en van het landgoed zorgt voor een versterking en verbetering van het gebied als foerageergebied voor deze vogels. De aanwezige natuurlijke elementen worden versterkt met de ontwikkeling. Nagenoeg alle bestaande elementen (bomen, poelen, enz.) blijven allemaal behouden. Daardoor blijft ook tijdens de uitvoering het gebied geschikt als foerageergebied. Derhalve is geen sprake van tijdelijke effecten. Indien blijkt dat toch enkele bomen moeten wijken, dienen deze eerst op roofvogelhorsten gecontroleerd te worden.

Voor enkele vogelsoorten geldt dat de nesten alleen jaarrond beschermd zijn indien daar zwaarwegende ecologische belangen voor zijn. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. Enkele van deze soorten zijn ook in het plangebied aangetroffen of kunnen worden verwacht. In voorliggend geval gaat de ecologische situatie er juist op vooruit en is de lokale populaties niet in het geding. Waardoor een jaarrond bescherming voor deze soorten niet aan de orde is.

5.5 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Bij het veldonderzoek is in de Esvelderbeek een grote kikkerlarve gevonden. Het betreft een bastaardkikker of een meerkikker larve. Soms slaan larves hun metamorfose een jaar over. Het aar daarop zijn de dieren erg groot. Wat een dergelijke vondst verklaard.

De poel bij punt 4 op Figuur 1 is bemonsterd met een schepnet. Het is een grote poel met veel schaduw. Daarbij zijn geen amfibieën aangetroffen.

De niet bemonsterde poel (punt 5 op Figuur 1) lijkt zeer geschikt kamsalamander leefgebied. De kamsalamander is niet bekend uit de regio. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat de soort hier aanwezig is.

In 2008 zijn twee poelen (punt 6 op Figuur 1) gemonsterd op amfibieën. Daarbij zijn de bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander aangetroffen.

Met uitzondering van de kamsalamander vallen al de genoemde amfibieën onder het lichte beschermingsregime. Beschermde reptielen worden op basis van hun habitat voorkeuren niet in het gebied verwacht.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Het is aan te bevelen om de werkzaamheden aan de oever en watergang uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid (augustus) en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap (november).

In de plannen voor het landgoed is de poel bij punt 5 opgenomen en zijn er dus geen werkzaamheden gepland aan of rond de poel. Mochten kamsalamanders aanwezig zijn in de poel dan worden deze niet aangetast. Effecten zijn derhalve uit te sluiten. Echter worden wel er werkzaamheden binnen een straal van 100 meter rond de poel uitgevoerd, dan is mogelijk wel sprake van effecten. In dat geval is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of de soort daadwerkelijk aanwezig is in de poel en wat de effecten zijn.

Mits conform bovenstaande werkwijze wordt gewerkt is een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet voor amfibieën niet aan de orde.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Bij Het veldbezoek is de Esvelderbeek op drie punten bevist met een schepnet. Daarbij zijn bempje, riviergrondel, driedoornige stekelbaars en karper gevangen. Met name van bempje werd een uitzonderlijk aantal gevangen. Op verschillende plaatsen in de beek komen stroomversnellingen voor, door hoogte verschillen, vernauwingen en al dan niet kunstmatige drempels. Deze zijn goed door vissen te passeren.

De beek vormt geschikt leefgebied voor al de aangetroffen soorten. Geen van de soorten is beschermd onder de Flora- en faunawet.

Bempje is sinds 1 juli 2010 opgenomen in de Visserijwet en valt daarmee niet langer onder de werkingssfeer van de Flora- en faunawet.

Effecten en ontheffing

Met het aanleggen van natuurvriendelijke oevers is na de realisatie een overwegend positief effect op visfauna te verwachten. De nieuwe natuurvriendelijke oevers zorgen voor meer en betere kwaliteit leefgebied voor de vissen.

Bij het vergraven worden de oever en de bodem van de watergang verstoord, waarmee het de watergang tijdelijk ongeschikt leefgebied vormt voor deze, deels in de bodem levende vissoort. Door graafwerkzaamheden wordt leefgebied aangetast en worden vissen verstoord en mogelijk gedood.

De negatieve effecten zijn van tijdelijke aard, aangezien na afloop van de werkzaamheden de bodem van het kanaal zich weer kan herstellen en opnieuw leefgebied kan vormen voor de genoemde vissoorten.

Omdat geen beschermde vissen zijn aangetroffen is een ontheffing Flora- en faunawet niet aan de orde.

5.7 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.



Figuur 12 Karper en bempje gevangen bij punt 1.



Figuur 13 Groot aantal bempjes gevangen bij punt 2.

6. CONCLUSIE EN ADVIES

6.1 Geen ontheffing aan de orde, mits...

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat in het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels, vleermuizen en amfibieën.

De ontwikkeling van het gebied zal een grote verbetering van de natuurwaarden geven. Een groot aantal soorten zal profiteren. Dit zorgt ervoor dat permanente negatieve effecten van de ontwikkeling op beschermde natuur kan worden uitgesloten. Daardoor blijven slecht tijdelijke effecten door verstoring tijdens de uitvoering over. Deze effecten zijn te voorkomen met een goede planning en wijze van uitvoering.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt tijdelijk verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Het terrein is geschikt als leefgebied voor vleermuizen. Verblijfplaatsen zijn bij een onderzoek in 2008 niet aangetroffen in het gebied. Het geniet desalniettemin de voorkeur om voorafgaand aan eventuele kapwerkzaamheden de bomen te controleren op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Worden daarbij wel vleermuizen aangetroffen dan is mogelijk een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

Om het terrein geschikt te houden en te maken voor vleermuizen is het wel belangrijk om verstoring door het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te voorkomen. Indien wordt voorkomen dat de natuur rond de woningen verlicht wordt, zijn geen effecten te verwachten.

De poel bij punt 5 is uitermate geschikt voor kamsalamanders. Mits geen werkzaamheden binnen een straal van 100 meter rond de poel uitgevoerd worden is geen sprake van effecten. Mocht dat wel het geval zijn, dan is nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of de soort daadwerkelijk aanwezig is in de poel en wat de effecten zijn.

Mits conform bovenstaande werkwijze wordt gewerkt is een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet niet aan de orde.

6.2 Aanbevelingen

Het is aan te bevelen om de werkzaamheden aan de oever en watergang uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid (augustus) en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap (november).

Voor het herprofilen van de watergang geniet het de aanbeveling om uit te voeren in de maanden september-oktober, de minst kwetsbare periode voor waterorganismen.

6.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden door het voorkomen van beschermde flora en fauna.



LITERATUURLIJST

- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986) *Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging*. Utrecht: KNNV
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992) *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV
- Echore natuurtechniek (2008) Notitie vleermuis- en amfibieënonderzoek Barneveld
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitattypen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitattypen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Koninklijke Vermande (1999-2009) *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997) *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen* Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004) *Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen*. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdierverseniging, Arnhem
- Nie, H.W. de (1996) *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*. Doetinchem: Media Publisng
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002) *Atlas van de Nederlandse broedvogels. Verspreiding, aantallen verandering*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Waarneming.nl (z.d.) geraadpleegd op 20 september 2010
- Weeda, E. J., R. Westra, C. Westra en T. Westra (1985) *Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5*. Utrecht: KNNV
- Wynhoff, I., J. van der Made en C. van Swaay, (1992) *Atlas van de Nederlandse dagvlinders*. Utrecht: KNNV

Dhr. P. Derksen (2010) email met verspreidingsinformatie uilen in Barneveld noord

BIJLAGE I: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vo-

gels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.



BIJLAGE II: SCHETSONTWERP ESVELDERBEEK